Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
LAILA MEDINA
της 12ης Μαΐου 2022[1]

Υπόθεση C-250/21

Szef Krajowej Administracji Skarbowej
κατά
O. Fundusz lnwestycyjny Zamknięty reprezentowany przez O S.A.

[αίτηση του Naczelny Sąd Administracyjny
(Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου, Πολωνία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Φόρος προστιθέμενης αξίας– Οδηγία 2006/112/ΕΚ – Άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄ – Φορολόγηση παροχής υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας – Άμεση σχέση μεταξύ των παρεχόμενων υπηρεσιών και της αντιπαροχής που λαμβάνει ο υποκείμενος στον φόρο – Άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β΄ – Απαλλαγή για τη "χορήγηση […] πιστώσεων" – Σύνθετη τιτλοποίηση – Σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων»

1. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Πολωνία) ζητεί από το Δικαστήριο να του παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με τη μεταχείριση του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) πράξης που διενεργείται στο πλαίσιο σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων.

2. Σχηματικά, σύμφωνα με τη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων που συνήφθη από τον επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης υποκείμενο στον φόρο, το ταμείο επενδύσεων Α ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει στην τράπεζα Β ένα ορισμένο ποσό προκαταβολικώς κατά τη σύναψη της εν λόγω σύμβασης. Ως αντάλλαγμα για την καταβολή αυτή, η τράπεζα Β (στο εξής: μεταβιβάζων), η οποία έχει χορηγήσει χρηματικό δάνειο στον Γ (στο εξής: κύριος οφειλέτης), ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει στο ταμείο επενδύσεων Α (στο εξής: αποκτών), τα προϊόντα είσπραξης που θα λάβει ως μεταβιβάζων δυνάμει της αρχικής δανειακής σύμβασης με τον κύριο οφειλέτη. Μολονότι οι ταμειακές ροές και ο κίνδυνος απαλείφονται από τον ισολογισμό του μεταβιβάζοντος και μεταφέρονται στο επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση ταμείο επενδύσεων, ο μεταβιβάζων εξακολουθεί να διατηρεί την κατά νόμον κυριότητα των στοιχείων του ενεργητικού.

3. Ειδικότερα, ζητείται από το Δικαστήριο να αποσαφηνίσει εάν οι παρεχόμενες από το ταμείο επενδύσεων υπηρεσίες δυνάμει της επίμαχης σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων συνιστούν «χορήγηση και […] διαπραγμάτευση πιστώσεων καθώς και […] διαχείριση πιστώσεων που ενεργείται από αυτόν που τις χορήγησε» κατά την έννοια του άρθρου 135, παράγραφος 1,

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112/ΕΚ[2]. Εφόσον τούτο ισχύει, οι συγκεκριμένες υπηρεσίες εμπίπτουν στην απαλλαγή από τον ΦΠΑ που προβλέπεται από την εν λόγω διάταξη. Κατά τη γνώμη μου, το επίδικο ζήτημα έχει σημαντικές συνέπειες για το δίκαιο των κινητών αξιών, καθόσον η απάντηση που θα δοθεί από το Δικαστήριο δύναται να επηρεάσει την απόδοση και τη θελκτικότητα αυτών των χρηματοπιστωτικών πράξεων και καθιστά την υπό κρίση υπόθεση ζήτημα ευαίσθητου χαρακτήρα.

I. Νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

4. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και γ′, της οδηγίας 2006/112, «[ο]ι παραδόσεις αγαθών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητα αυτή» και «οι παροχές υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητά του αυτή» υπόκεινται σε ΦΠΑ.

5. Στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας παρατίθεται ο ορισμός του «υποκείμενου στον φόρο».

6. Το άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη απαλλάσσουν τις ακόλουθες πράξεις:

[…]

β) τη χορήγηση και τη διαπραγμάτευση πιστώσεων καθώς και τη διαχείριση πιστώσεων που ενεργείται από αυτόν που τις χορήγησε,

[…]

δ) τις πράξεις, περιλαμβανομένης της διαπραγμάτευσης, οι οποίες αφορούν καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, πληρωμές, μεταφορές χρημάτων, απαιτήσεις, επιταγές και λοιπά αξιόγραφα, με εξαίρεση την είσπραξη απαιτήσεων,

[…]

στ) τις πράξεις, περιλαμβανομένης της διαπραγμάτευσης, με εξαίρεση τη φύλαξη και τη διαχείριση, οι οποίες αφορούν μετοχές και μερίδια εταιρειών ή ενώσεων, ομολογίες και λοιπούς τίτλους, με εξαίρεση τους τίτλους που αντιπροσωπεύουν εμπορεύματα και τα δικαιώματα ή τους τίτλους του άρθρου 15, παράγραφος 2,

[…]».

[2] Οδηγία της 28ης Νοεμβρίου 2006 σχετικά με το κοινό σύστημα [ΦΠΑ] (ΕΕ 2006, L 347, σ. 1).

Β. Το πολωνικό δίκαιο

1. Ο νόμος για τον ΦΠΑ

7. Το άρθρο 43, παράγραφος 1, σημείο 38, του ustawa o podatku od towarów i usług (νόμου περί του φόρου επί αγαθών κα υπηρεσιών)[3] (στο εξής: νόμος για τον ΦΠΑ) ορίζει ότι απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ η χορήγηση πιστώσεων ή χρηματικών δανείων, η διαμεσολάβηση στη χορήγηση πιστώσεων ή χρηματικών δανείων, καθώς και η διαχείριση των πιστώσεων και των χρηματικών δανείων που διενεργείται από εκείνον που τα χορήγησε. Το άρθρο 43, παράγραφος 1, σημείο 39, του ίδιου νόμου ορίζει ότι απαλλάσσεται, κατ' ουσίαν, η παροχή εγγυήσεων, εξασφαλίσεων ή άλλων ασφαλειών για τις χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές πράξεις και τη διαχείριση των εγγυήσεων πίστωσης από την παρέχουσα οντότητα.

2. Ο νόμος περί ταμείων επενδύσεων

8. Το άρθρο 183, παράγραφος 4, του ustawa o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi[4] (στο εξής: νόμος περί ταμείων επενδύσεων) αφορά τις συμβάσεις μερικής εκχώρησης απαιτήσεων. Η διάταξη αυτή ορίζει τα εξής:

«Η σύμβαση μεταβίβασης σε ταμείο επενδύσεων του συνόλου του προϊόντος που εισπράττει ο μεταβιβάζων στο πλαίσιο τιτλοποίησης ή ο δικαιούχος των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων από ορισμένη ομάδα απαιτήσεων ή από ορισμένες απαιτήσεις (σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων) περιλαμβάνει την υποχρέωση των οντοτήτων αυτών να μεταβιβάσουν στο ταμείο επενδύσεων:

1) τα κέρδη από τις τιτλοποιούμενες απαιτήσεις στο σύνολό τους·

2) τα κύρια ποσά των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων·

3) τα ποσά που εισπράττονται από τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, όταν η ικανοποίηση του μεταβιβάζοντος στο πλαίσιο τιτλοποίησης ή του δικαιούχου των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων πραγματοποιήθηκε μέσω ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων.»

ΙΙ. Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9. Το επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση ταμείο επενδύσεων αποτελεί μη τυποποιημένο ταμείο επενδύσεων κατά την έννοια του άρθρου 183 του νόμου περί ταμείων επενδύσεων. Εξετάζει το ενδεχόμενο σύναψης συμβάσεων μερικής εκχώρησης απαιτήσεων με τράπεζες ή άλλα ταμεία για την απόκτηση των προϊόντων είσπραξης των δανειακών απαιτήσεων, υπό την ιδιότητα του αποκτώντος. Προκειμένου να διευκρινιστεί εάν οι περιλαμβανόμενες στις εν λόγω συμβάσεις υπηρεσίες απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ, το ταμείο επενδύσεων ζήτησε από τον Minister Finansów (στο εξής: Υπουργό Οικονομικών) την έκδοση φορολογικής απόφασης σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 43, παράγραφος 1, σημεία 38 και 39 του νόμου περί ΦΠΑ.

[3] Νόμος περί του φόρου επί αγαθών και υπηρεσιών της 11ης Μαρτίου 2004, ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (Dz. U. του 2011, αριθ. 177, θέση 1054).

[4] Νόμος περί ταμείων επενδύσεων και διαχείρισης ταμείων εναλλακτικών επενδύσεων της 27ης Μαΐου 2004 (Dz. U. 2004, αριθ. 146, θέση 1546, όπως τροποποιήθηκε).

10. Στην αίτησή του, το ταμείο επενδύσεων επισημαίνει ότι τα βασικά χαρακτηριστικά της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων είναι τα ακόλουθα:

– ο μεταβιβάζων αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει στον αποκτώντα το συνολικό προϊόν είσπραξης των δανείων που απαριθμούνται στη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων·

– ως αντάλλαγμα για τη μεταβίβαση αυτή, ο αποκτών υποχρεούται να καταβάλει στον μεταβιβάζοντα το συμβατικώς συμφωνηθέν ποσό·

– οι δανειακές απαιτήσεις στις οποίες βασίζεται η σύμβαση μερικής εκχώρησης παραμένουν στο ενεργητικό του μεταβιβάζοντος·

– η σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων εξυπηρετεί διττό σκοπό, καθόσον, αφενός, παρέχει ρευστότητα στον μεταβιβάζοντα και, αφετέρου, καλύπτει τον πιστωτικό κίνδυνο του μεταβιβάζοντος, δεδομένου ότι ο κίνδυνος που συνδέεται με συγκεκριμένα στοιχεία του ενεργητικού μεταβιβάζεται στο ταμείο επενδύσεων·

– η διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος στον μεταβιβάζοντα ποσού και του ποσού που λαμβάνει ο αποκτών από τα προϊόντα είσπραξης των απαιτήσεων κατά τη διάρκεια της σύμβασης συνιστά την αμοιβή του αποκτώντος.

11. Το ταμείο επενδύσεων υποστηρίζει ότι, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι προβλεπόμενες από τη σύμβαση μερικής εκχώρησης υπηρεσίες διασφαλίζουν την παροχή ρευστότητας, πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστούν υπηρεσίες πίστωσης ή χρηματικού δανείου οι οποίες εμπίπτουν στην απαλλαγή που προβλέπεται από το άρθρο 43, παράγραφος 1, σημείο 38, του νόμου για τον ΦΠΑ. Επικουρικώς, στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι κυρίαρχη λειτουργία τους είναι η αντιστάθμιση του κινδύνου, τούτο σημαίνει ότι εμπίπτουν στην απαλλαγή που προβλέπεται από το άρθρο 43, παράγραφος 1, σημείο 39, του νόμου για τον ΦΠΑ.

12. Με φορολογική απόφαση που εκδόθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 2015, ο Υπουργός Οικονομικών απέρριψε τους ισχυρισμούς του ταμείου επενδύσεων. Έκρινε ότι οι πράξεις που περιγράφονται από το προσφεύγον στην αίτησή του για την έκδοση φορολογικής απόφασης δεν εμπίπτουν σε καμία από τις απαλλαγές από τον ΦΠΑ που προβλέπονται στο άρθρο 43, παράγραφος 1, σημεία 38 και 39, του νόμου για τον ΦΠΑ. Κατά συνέπεια, οι παρεχόμενες από το ταμείο επενδύσεων υπηρεσίες δυνάμει της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων υπόκεινται σε ΦΠΑ με τον βασικό συντελεστή ύψους 23 %.

13. Το ταμείο επενδύσεων άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης της 30ής Δεκεμβρίου 2015 ενώπιον του Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (διοικητικού δικαστηρίου της περιφέρειας Βαρσοβίας, Πολωνία) το οποίο, με την απόφαση που εξέδωσε στις 25 Μαΐου 2017, ακύρωσε τη φορολογική απόφαση. Έκρινε ότι σκοπός της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων είναι να διασφαλίσει ότι ο μεταβιβάζων θα έχει πρόσβαση σε χρηματοδότηση, διατηρώντας την ελευθερία να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια αυτά καθ' οιονδήποτε τρόπο επιθυμεί. Ως αντάλλαγμα για τη διάθεση των εν λόγω κεφαλαίων στην τράπεζα, το ταμείο επενδύσεων λαμβάνει τα προϊόντα είσπραξης των απαιτήσεων που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης μερικής εκχώρησης. Αυτά τα προϊόντα είσπραξης εξομοιώνονται με τους τόκους που καταβάλλονται δυνάμει των δανειακών συμβάσεων. Ως εκ τούτου, το εν λόγω δικαστήριο

έκρινε ότι η σύμβαση μερικής εκχώρησης συνιστά χρηματοοικονομικό μέσο παρόμοιο με τη σύμβαση δανείου και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της απαλλαγής που προβλέπεται από το άρθρο 43, παράγραφος 1, σημείο 38, του νόμου για τον ΦΠΑ.

14. Ο Szef Krajowej Administracji Skarbowej (διευθυντής της Εθνικής Φορολογικής Διοίκησης, Πολωνία, στο εξής: φορολογική αρχή) άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου).

15. Κατά το αιτούν δικαστήριο, από οικονομικής άποψης, ουδεμία αμφιβολία υπάρχει ότι οι προβλεπόμενες από την επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης υπηρεσίες συνιστούν χρηματοπιστωτικό μέσο, καθόσον κύριος σκοπός τους είναι να παράσχουν στον μεταβιβάζοντα τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια που τίθενται στη διάθεσή του. Σε αντάλλαγμα, ο μεταβιβάζων αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει στον αποκτώντα τα προϊόντα είσπραξης των δανειακών απαιτήσεων που υπόκεινται στη εν λόγω σύμβαση.

16. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων προσομοιάζει με τη σύμβαση δανείου, μέσω της οποίας ο δανειολήπτης αποκτά κεφάλαια από τον δανειστή και αναλαμβάνει την υποχρέωση αποπληρωμής τους εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος. Το αντάλλαγμα που λαμβάνει ο αποκτών δυνάμει της σύμβασης μερικής εκχώρησης συνίσταται στη διαφορά μεταξύ του ποσού που καλείται να καταβάλει στον μεταβιβάζοντα και του ποσού που θα λάβει κατά τη διάρκεια της σύμβασης υπό τη μορφή των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων. Από εννοιολογικής άποψης, το οικονομικό πλεονέκτημα που απολαύει ο αποκτών αντιστοιχεί στον θεσμό των τόκων της δανειακής σύμβασης.

17. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης φέρει ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία τη διακρίνουν από τις δανειακές συμβάσεις, όπως το γεγονός ότι τα υποκείμενα δάνεια παραμένουν στο ενεργητικό του μεταβιβάζοντος και ότι η σύμβαση μερικής εκχώρησης καθορίζει με σαφήνεια τα κεφάλαια που πρέπει να χρησιμοποιηθούν προς ικανοποίηση του αποκτώντος. Επιπλέον, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του οφειλέτη του μεταβιβάζοντος, ο αποκτών ουδεμία αξίωση αποκτά έναντι του μεταβιβάζοντος όσον αφορά το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό.

18. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το εάν η επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων υπόκειται, για τους σκοπούς ΦΠΑ, σε μεταχείριση παρόμοια προς αυτήν των συμβάσεων χορήγησης πιστώσεων ή δανείων.

19. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β', της [οδηγίας 2006/112] την έννοια ότι η απαλλαγή την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή για τις πράξεις που αφορούν τη χορήγηση και τη διαπραγμάτευση πιστώσεων καθώς και τη διαχείριση πιστώσεων έχει εφαρμογή στην περιγραφόμενη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων;»

III. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

20. Η διάταξη περί παραπομπής, η οποία εκδόθηκε στις 27 Οκτωβρίου 2020, παρελήφθη από τη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 21 Απριλίου 2021.

21. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν στο Δικαστήριο η φορολογική αρχή, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το Δικαστήριο υπέβαλε στους μετέχοντες στη διαδικασία διάφορες ερωτήσεις προκειμένου να απαντηθούν γραπτώς, στις οποίες απάντησαν η φορολογική αρχή και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 24 Φεβρουαρίου 2022. Η φορολογική αρχή, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή ανέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους ενώπιον του Δικαστηρίου στις 24 Μαρτίου 2022.

IV. Ανάλυση

22. Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/112 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η απαλλαγή που θεσπίζει για πράξεις σχετικές με τη χορήγηση, διαπραγμάτευση και διαχείριση πιστώσεων έχει εφαρμογή στην παροχή των υπηρεσιών που προβλέπονται από την επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων, με την οποία ο αποκτών ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει στον μεταβιβάζοντα ένα ορισμένο ποσό προκαταβολικά με αντάλλαγμα τη λήψη, καθ' όλη τη διάρκεια της εν λόγω σύμβασης, των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων του βασικού δανείου που είχε χορηγηθεί στον κύριο οφειλέτη. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, ουσιαστικά, να διευκρινιστεί εάν τα πλεονεκτήματα που αποκτά από την εν λόγω πράξη ο αποκτών εμπίπτουν σε μία από τις απαλλαγές που χορηγούνται από τη συγκεκριμένη διάταξη.

23. Πριν από την εξέταση του ως άνω ζητήματος, θα διατυπώσω τις ακόλουθες τρεις παρατηρήσεις. Πρώτον, το άρθρο 137, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν στους υποκείμενους στον φόρο δικαίωμα επιλογής φορολόγησης όσον αφορά τις πράξεις που απαριθμούνται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως ζ', της εν λόγω οδηγίας. Ωστόσο, από τη διάταξη περί παραπομπής φαίνεται να συνάγεται σιωπηρώς ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν ασκήθηκε η επιλογή φορολόγησης των χρηματοπιστωτικών πράξεων δυνάμει του άρθρου 137, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας[5].

24. Δεύτερον, το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/112 αφορά τρεις κατηγορίες απαλλαγών, δηλαδή τη χορήγηση, τη διαπραγμάτευση και τη διαχείριση πιστώσεων. Εντούτοις, ουδόλως αμφισβητείται ότι μόνον η μνημονευόμενη στην οικεία διάταξη απαλλαγή που αφορά τη «χορήγηση […] πιστώσεων» είναι κρίσιμη για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης, καθόσον, είναι σαφές, ότι η επίμαχη πράξη δεν αφορά ούτε τη «διαπραγμάτευση» ούτε τη «διαχείριση πιστώσεων».

25. Τρίτον, δεδομένου ότι το αντικείμενο της υπόθεσης της κύριας δίκης αφορά φορολογική απόφαση σχετική με μέλλουσα πράξη και όχι μια φορολογική αξίωση σχετική με προηγούμενη πράξη, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιγράφει την επίμαχη πράξη υπό αρκετά γενικούς όρους. Με τις γραπτές και προφορικές τους παρατηρήσεις, οι μετέχοντες στη διαδικασία

[5] Το άρθρο 137, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν στους υποκείμενους στον φόρο δικαίωμα επιλογής φορολόγησης για τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως ζ', της εν λόγω οδηγίας.

παραπέμπουν στο σχετικό πολωνικό νομικό πλαίσιο και σε ορισμένες γενικές πτυχές των πράξεων εντός αυτού του πλαισίου. Ωστόσο, για τους σκοπούς των παρουσών προτάσεων, φαίνεται ότι ελλείπουν αρκετά πληροφοριακά στοιχεία και εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να αποσαφηνίσει τον ακριβή χαρακτήρα της επίμαχης πράξης.

26. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου, είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί εάν η επίμαχη πράξη μερικής εκχώρησης απαιτήσεων συνιστά πράξη που υπόκειται σε ΦΠΑ. Στη συνέχεια, θα εξετάσω την ερμηνεία του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112, χρησιμοποιώντας τις κλασικές ερμηνευτικές μεθόδους του Δικαστηρίου.

Α. Πράξεις που υπόκεινται σε ΦΠΑ

27. Κατ' αρχάς, υπογραμμίζω ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/112, οι παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητά του αυτή υπόκεινται σε ΦΠΑ [6].

28. Κατά τη γνώμη μου, η σχετική με τον υποκείμενο στον φόρο απαίτηση δεν αποτελεί καν ζήτημα της υπό κρίση υπόθεσης, καθόσον το ταμείο επενδύσεων ενεργεί στο πλαίσιο της οικονομικής του δραστηριότητας, για τους σκοπούς του άρθρου 9, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/112 [7]. Όσον αφορά την απαίτηση ύπαρξης αντιπαροχής, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι η πράξη μερικής εκχώρησης απαιτήσεων που πραγματοποιήθηκε από το ταμείο επενδύσεων έγινε «εξ επαχθούς αιτίας», ο χαρακτηρισμός αυτός δεν είναι τόσο προφανής στην υπό κρίση υπόθεση λόγω της νομολογίας του Δικαστηρίου.

29. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι μια παροχή υπηρεσιών πραγματοποιείται «εξ επαχθούς αιτίας» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/112 και, ως εκ τούτου, υπόκειται σε ΦΠΑ, μόνον εάν υπάρχει *άμεση σχέση* μεταξύ της παρεχόμενης υπηρεσίας και της αντιπαροχής που λαμβάνει ο υποκείμενος στον φόρο [8].

30. Τέτοια άμεση σχέση προϋποθέτει την ύπαρξη, μεταξύ του παρόχου και του αποδέκτη, έννομης σχέσεως κατά τη διάρκεια της οποίας ανταλλάσσονται αμοιβαίως παροχές, η δε αντιπαροχή που λαμβάνει ο πάροχος αποτελεί πραγματικά το αντάλλαγμα για την παρεχόμενη στον λήπτη υπηρεσία [9]. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η παροχή υπηρεσιών πραγματοποιείται εξ επαχθούς αιτίας, είναι αδιάφορο εάν η αντιπαροχή έχει τη μορφή προμήθειας ή ειδικών εξόδων [10].

31. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, καθίσταται σαφές από τη δικογραφία που τέθηκε στη διάθεση του Δικαστηρίου ότι, δυνάμει της επίμαχης στην κύρια δίκη σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων, υπάρχει μια αμφοτεροβαρής έννομη σχέση μεταξύ του αποκτώντος και του μεταβιβάζοντος.

[6] Το άρθρο 24, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 ορίζει ότι ως παροχή υπηρεσιών νοείται «κάθε πράξη η οποία δεν αποτελεί παράδοση αγαθών».

[7] Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2006/112, ως υποκείμενος στον φόρο νοείται οποιοσδήποτε ασκεί, κατά τρόπο ανεξάρτητο και σε οποιονδήποτε τόπο, οικονομική δραστηριότητα.

[8] Αποφάσεις της 7ης Οκτωβρίου 2010, Loyalty Management UK και Baxi Group (C-53/09 και C-55/09, EU:C:2010:590, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, Serebryannay vek (C-283/12, EU:C:2013:599, σκέψη 37).

[9] Απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2015, Hedqvist (C-264/14, EU:C:2015:718, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[10] Απόφαση της 14ης Ιουλίου 1998, First National Bank of Chicago (C-172/96, EU:C:1998:354, σκέψη 33).

32. Κατά το στάδιο της σύναψης της σύμβασης αυτής, η αμοιβαία εκτέλεση συνεπάγεται την προκαταβολή ενός ορισμένου ποσού από τον αποκτώντα στον μεταβιβάζοντα ο οποίος, ως αντάλλαγμα, αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει στον αποκτώντα τα προϊόντα είσπραξης των απαιτήσεων του βασικού δανείου. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι ο αποκτών αμείβεται για την εκ μέρους του υπηρεσία με την οποία παρέχει, αφενός, ρευστότητα στον μεταβιβάζοντα και, αφετέρου, προστασία έναντι του πιστωτικού κινδύνου που συνδέεται με την έκθεση στα υποκείμενα δάνεια. Η αμοιβή του αποκτώντος για τη συγκεκριμένη πράξη συνίσταται στη διαφορά μεταξύ του ποσού που έχει προκαταβάλει και του ποσού των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων το οποίο μεταβιβάζεται στον αποκτώντα από τον μεταβιβάζοντα. Κατά τη σύναψη μιας τέτοιας σύμβασης, ο αποκτών αναμένει το πρώτο εξ αυτών των ποσών να είναι μικρότερου ύψους από το δεύτερο.

33. Παρά ταύτα, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά το στάδιο υλοποίησης της ως άνω σύμβασης, η εκτέλεσή της εκ μέρους του μεταβιβάζοντος εξαρτάται από την εκτέλεσή της εκ μέρους του κύριου οφειλέτη, γεγονός το οποίο εξαρτά τις συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές ροές από ένα τρίτο μέρος το οποίο δεν σχετίζεται άμεσα με τη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων [11]. Ωστόσο, το γεγονός αυτό ουδεμία επιρροή ασκεί στο ζήτημα της ύπαρξης αντιπαροχής.

34. Αξίζει να επισημανθεί ότι, όσον αφορά την απόκτηση εισπρακτέων απαιτήσεων, υπάρχουν δύο αξιοσημείωτες υποθέσεις: η απόφαση MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring [12] και η απόφαση GFKL Financial Services [13]. Στην πρώτη υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι οικονομική δραστηριότητα, με την οποία ένας επιχειρηματίας εξαγοράζει απαιτήσεις αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο μη ικανοποιήσεως των απαιτήσεων αυτών εκ μέρους των οφειλετών έναντι αντιπαροχής συνιστά «είσπραξη απαιτήσεων» η οποία εξαιρείται από την απαλλαγή που εισάγει το άρθρο 13Β, στοιχείο δ', της έκτης οδηγίας (νυν άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112) [14].

35. Στην υπόθεση GFKL Financial Services [15], το Δικαστήριο εξέτασε την αγορά επισφαλών απαιτήσεων από έναν οικονομικό παράγοντα. Έκρινε ότι οικονομικός παράγοντας ο οποίος αγοράζει, ιδίω κινδύνω, επισφαλείς απαιτήσεις σε τιμή χαμηλότερη της ονομαστικής τους αξίας δεν παρέχει υπηρεσίες εξ επαχθούς αιτίας και δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της έκτης οδηγίας όταν η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας των απαιτήσεων αυτών και της τιμής αγοράς τους αντιστοιχεί στην πραγματική οικονομική αξία των επίμαχων απαιτήσεων κατά τον χρόνο της εκχωρήσεώς τους [16].

36. Συναφώς, είναι σκόπιμο να επισημανθεί, όπως έπραξαν τόσο η φορολογική αρχή όσο και οι λοιποί μετέχοντες στη διαδικασία στο πλαίσιο των απαντήσεών τους επί των γραπτών ερωτήσεων, ότι οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης είναι πολύ διαφορετικές από αυτές βάσει των οποίων εκδόθηκε η απόφαση GFKL Financial Services [17].

[11] Το συγκεκριμένο ζήτημα εξετάζεται στο σημείο 60 των παρουσών προτάσεων.

[12] Απόφαση της 26ης Ιουνίου 2003, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring (C-305/01, EU:C:2003:377).

[13] Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2011 (C-93/10, EU:C:2011:700). Στην απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49, στο εξής: έκτη οδηγία), το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και γ', της οδηγίας 2006/112.

[14] Απόφαση της 26ης Ιουνίου 2003, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring (C-305/01, EU:C:2003:377, σκέψη 80).

[15] Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2011 (C-93/10, EU:C:2011:700).

[16] Σκέψη 26 της εν λόγω απόφασης.

[17] Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2011 (C-93/10, EU:C:2011:700).

37. Πρώτον, η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά την απόκτηση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων, πολλώ δε μάλλον επισφαλών απαιτήσεων, από το ταμείο επενδύσεων υπό την ιδιότητα του αποκτώντος, αλλά, αντιθέτως, τη μεταβίβαση των προϊόντων είσπραξης που συνδέονται με τις απαιτήσεις. Με άλλα λόγια, σε αντίθεση με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης GFKL Financial Services [18], ο αποκτών δεν αγοράζει επισφαλείς απαιτήσεις σε τιμή χαμηλότερη της ονομαστικής τους αξίας. Επιπλέον, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν υπάρχει καμία αλλαγή σε αυτή καθεαυτήν την απαίτηση, όπερ σημαίνει ότι σύμφωνα με τη σύμβαση μερικής εκχώρησης ο μεταβιβάζων το μέρος των απαιτήσεων παραμένει δανειστής του κύριου οφειλέτη ενώ ο αποκτών αγοράζει από τον μεταβιβάζοντα μόνο την αξίωση καταβολής των ποσών που πρόκειται να καταβληθούν στον μεταβιβάζοντα από τον κύριο οφειλέτη δυνάμει της αρχικής δανειακής σχέσης.

38. Δεύτερον, στην υπό κρίση υπόθεση, όσον αφορά το ζήτημα εάν συντρέχει παροχή υπηρεσιών στον μεταβιβάζοντα, ο αποκτών όχι μόνον αγοράζει ένα προϊόν (τα προϊόντα είσπραξης των απαιτήσεων) ενός χαρτοφυλακίου δανείων, αλλά αναλαμβάνει επίσης τον κίνδυνο αδυναμίας πληρωμής εκ μέρους του κύριου οφειλέτη ενώ ταυτόχρονα ουδεμία αξίωση αποκτά εις βάρος του μεταβιβάζοντος για την ενδεχόμενη αυτή αδυναμία. Κατά συνέπεια, φαίνεται ότι ο μεταβιβάζων αποκτά ένα πλεονέκτημα το οποίο βαίνει πέραν της απλής καταβολής σε αυτόν της ονομαστικής αξίας των απαιτήσεων του χαρτοφυλακίου των δανείων.

39. Τρίτον, οι απαιτήσεις που αποτέλεσαν το αντικείμενο της κύριας δίκης στην οποία στηρίχθηκε η έκδοση της απόφασης GFKL Financial Services [19] ήταν επισφαλείς απαιτήσεις, ενώ το αντικείμενο της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων είναι δάνεια τα οποία δεν έχουν καταστεί ακόμη ληξιπρόθεσμα και, συνεπώς, η αποπληρωμή τους δεν μπορεί να προεξοφληθεί κατά τον χρόνο εκτέλεσης της προκαταβολικής πληρωμής εκ μέρους του αποκτώντος.

40. Συνεπώς, μολονότι εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να εξακριβώσει εάν υπάρχει όντως άμεση σχέση μεταξύ της παρεχόμενης υπηρεσίας και της καταβολής, για τους σκοπούς της ανωτέρω ανάλυσης φρονώ ότι συντρέχει συγκεκριμένη παροχή υπηρεσιών οι οποίες παρέχονται δυνάμει της επίμαχης σύμβασης μερικής εκχώρησης. Ο μεταβιβάζων ανταμείβει τον αποκτώντα μέσω της μεταβίβασης σε αυτόν των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων των αρχικών δανείων. Η επίμαχη πράξη συνεπάγεται την παροχή υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας, η οποία έχει άμεση σχέση με τη συγκεκριμένη παροχή για τους σκοπούς του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2006/112, και την καθιστά πράξη που υπόκειται σε ΦΠΑ.

41. Ακολούθως, θα εξετάσω κατά πόσον οι παρεχόμενες από τον αποκτώντα υπηρεσίες εμπίπτουν στην προβλεπόμενη από το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της εν λόγω οδηγίας απαλλαγή.

[18] Όπ.π.

[19] Όπ.π.

Β. Ερμηνεία του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112

1. Οι αρχές ερμηνείας του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112

42. Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι οι απαλλαγές που αναφέρονται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 συνιστούν αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της Ένωσης οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την αποτροπή παρεκκλίσεων κατά την εφαρμογή του συστήματος ΦΠΑ από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και πρέπει να εξετάζονται εντός του γενικού πλαισίου του κοινού συστήματος ΦΠΑ [20].

43. Δεύτερον, οι όροι που χρησιμοποιούνται για να περιγραφούν οι απαλλαγές που προβλέπονται από το άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 πρέπει να ερμηνεύονται στενά, δεδομένου ότι αποτελούν παρεκκλίσεις από τη γενική αρχή ότι ΦΠΑ επιβάλλεται σε κάθε παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιείται εξ επαχθούς αιτίας από υποκείμενο στον φόρο [21]. Ωστόσο, αυτός ο κανόνας στενής ερμηνείας δεν σημαίνει ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται για την αποσαφήνιση των απαλλαγών αυτών πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο που θα τους στερεί τη σκοπούμενη αποτελεσματικότητά τους [22].

44. Τρίτον, η ερμηνεία των προαναφερόμενων απαλλαγών πρέπει να είναι σύμφωνη με τους σκοπούς που επιδιώκουν οι εξαιρέσεις που προβλέπονται από το άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 και να συνάδει με τις απαιτήσεις της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας η οποία είναι εγγενής στο κοινό σύστημα περί ΦΠΑ [23]. Από την τελευταία αυτή αρχή συνάγεται ότι οι επιχειρηματίες πρέπει να μπορούν να επιλέγουν το οργανωτικό σχήμα το οποίο, από αυστηρά οικονομική άποψη, τους ταιριάζει καλύτερα, χωρίς να διατρέχουν τον κίνδυνο να αποκλειστούν οι πράξεις τους από την προβλεπόμενη στην εν λόγω διάταξη απαλλαγή [24].

45. Υπό το πρίσμα αυτών ακριβώς των παρατηρήσεων πρέπει να εξεταστεί το κατά πόσον οι υπηρεσίες που παρέχονται δυνάμει της επίμαχης σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των απαλλασσόμενων πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112.

2. Η έννοια της «χορήγησης […] πιστώσεων» για τους σκοπούς του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112

46. Κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [25]. Κατά συνέπεια, καθίσταται επιβεβλημένη η γραμματική, συστηματική και τελολογική ερμηνεία του άρθρου 135,

[20] Αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2018, DPAS (C-5/17, EU:C:2018:592, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 2ας Ιουλίου 2020, Blackrock Investment Management (UK) (C-231/19, EU:C:2020:513, σκέψη 21).

[21] Πρβλ. αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Mailat (C-17/18, EU:C:2018:1038, σκέψη 37), και της 8ης Οκτωβρίου 2020, United Biscuits (Pensions Trustees) και United Biscuits Pension Investments (C-235/19, EU:C:2020:801, σκέψη 29).

[22] Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Νοεμβρίου 2004, Temco Europe (C-284/03, EU:C:2004:730, σκέψη 17), και της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Žamberk (C-18/12, EU:C:2013:95, σκέψη 19).

[23] Απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2022, Termas Sulfurosas de Alcafache (C-513/20, EU:C:2022:18, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[24] Απόφαση της 2ας Ιουλίου 2020, Blackrock Investment Management (UK) (C-231/19, EU:C:2020:513, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[25] Απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2014, Ben Alaya (C-491/13, EU:C:2014:2187, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112, λαμβανομένης υπόψη τόσο της υφιστάμενης νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με το συγκεκριμένο άρθρο όσο και των ερμηνευτικών αρχών που διέπουν το κοινό σύστημα περί ΦΠΑ [26].

α) Γραμματική ερμηνεία

1) Η νομολογία σχετικά με τη φράση «χορήγηση […] πιστώσεων» κατά την έννοια του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112

47. Κατά πάγια νομολογία, η φράση «χορήγηση […] πιστώσεων», κατά την έννοια του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112, πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως και, επομένως, το περιεχόμενό της δεν μπορεί να αφορά μόνον τα δάνεια και τις πιστώσεις που χορηγούνται από τραπεζικούς και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς [27].

48. Επιπλέον, στην απόφαση Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf [28], το Δικαστήριο έκρινε ότι η προαναφερθείσα φράση καταλαμβάνει πίστωση η οποία χορηγείται από τον παρέχοντα ένα αγαθό υπό τη μορφή αναβολής καταβολής του τιμήματος [29]. Ακολούθως, το Δικαστήριο έκρινε στο ίδιο πνεύμα [30] ότι η «χορήγηση […] πιστώσεων» συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη χορήγηση κεφαλαίου έναντι αντιπαροχής [31]. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι στην περίπτωση που η αντιπαροχή αυτή εξασφαλίζεται από την καταβολή τόκων, δεν μπορούν να αποκλειστούν και άλλες μορφές αντιπαροχών. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι η εκ των προτέρων χρηματοδότηση της αγοράς αγαθών με αντάλλαγμα την προσαύξηση του ποσού που επιστρέφεται από τον λήπτη της χρηματοδότησης αυτής εμπίπτει στην εν λόγω απαλλαγή [32]. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η χορήγηση «πίστωσης» συνίσταται «στη διάθεση κεφαλαίου έναντι του οποίου καταβάλλεται η δέουσα αμοιβή υπό μορφή τόκων ή στην ετεροχρονισμένη καταβολή του τιμήματος για την αγορά αγαθού έναντι καταβολής τόκων ως δέουσας αμοιβής για την πίστωση αυτή» [33].

49. Συναφώς, οφείλω να υπογραμμίσω ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι απαλλασσόμενες δυνάμει του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 πράξεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εμπίπτουν στο στοιχείο β′ της ως άνω διάταξης, καθορίζονται σε συνάρτηση με τη *φύση* των υπηρεσιών που παρέχονται και όχι με γνώμονα τον παρέχοντα ή τον λήπτη της υπηρεσίας, με συνέπεια η εφαρμογή των απαλλαγών αυτών να μην εξαρτάται από το νομικό καθεστώς της οντότητας που παρέχει τις υπηρεσίες αυτές [34]. Με άλλα λόγια, η απαλλαγή δεν

[26] Βλ. σημεία 42 έως 45 των παρουσών προτάσεων.

[27] Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 15ης Μαΐου 2019, Vega International Car Transport and Logistic (C-235/18, EU:C:2019:412, σκέψη 44), και της 18ης Οκτωβρίου 2018, Volkswagen Financial Services (UK) (C-153/17, EU:C:2018:845, σκέψη 35).

[28] Απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1993 (C-281/91, EU:C:1993:855).

[29] Όπ.π. (σκέψη 13). Βλ., επίσης, αποφάσεις της 29ης Απριλίου 2004, EDM (C-77/01, EU:C:2004:243), και της 8ης Δεκεμβρίου 2016, Stock '94 (C-208/15, EU:C:2016:936).

[30] Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι στη σκέψη 38 της απόφασης της 17ης Οκτωβρίου 2019, Paulo Nascimento Consulting (C-692/17, EU:C:2019:867), το Δικαστήριο μνημονεύει το σημείο 61 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, το οποίο παραπέμπει στις σκέψεις 12 επ. της απόφασης της 27ης Οκτωβρίου 1993, Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855).

[31] Πρβλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2019, Paulo Nascimento Consulting (C-692/17, EU:C:2019:867, σκέψη 38).

[32] Πρβλ. απόφαση της 15ης Μαΐου 2019, Vega International Car Transport and Logistic (C-235/18, EU:C:2019:412, σκέψεις 47 και 48).

[33] Πρβλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2019, Paulo Nascimento Consulting (C-692/17, EU:C:2019:867, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[34] Απόφαση της 15ης Μαΐου 2019, Vega International Car Transport and Logistic (C-235/18, EU:C:2019:412, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

υπόκειται στην απαίτηση η επίμαχη πράξη να διενεργείται από συγκεκριμένο είδος ιδρύματος ή νομικού προσώπου αλλά στην απαίτηση να συνιστά, εκ της φύσεώς της, πράξη χορήγησης ή διαπραγμάτευσης πίστωσης.

50. Συνοψίζοντας, για την απαλλαγή μιας πράξης δυνάμει του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/112, πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς δύο στοιχεία: κεφάλαιο και αντιπαροχή για τη διάθεση του κεφαλαίου αυτού, σε περίπτωση δε απουσίας οποιουδήποτε εξ αυτών των στοιχείων δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής η εν λόγω απαλλαγή.

2) Η σχέση μεταξύ των περιγραφόμενων υπηρεσιών

51. Από τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν στο Δικαστήριο είναι προφανές ότι η επίμαχη πράξη είναι σύνθετου χαρακτήρα, ο οποίος συνίσταται, αφενός, στη διάθεση κεφαλαίου από τον αποκτώντα στον μεταβιβάζοντα και, αφετέρου, στη μεταβίβαση, από τον τελευταίο, των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων καθώς και στη μεταφορά του κινδύνου μη πληρωμής στον αποκτώντα. Τα στοιχεία αυτά φαίνεται να είναι απαραίτητα για την εκτέλεση της πράξης στο σύνολό της και είναι αλληλένδετα.

52. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να εξετασθεί εάν τα προϊόντα είσπραξης των απαιτήσεων τα οποία λαμβάνει ο αποκτών από τον μεταβιβάζοντα συνιστούν την αντιπαροχή για τη χορήγηση του κεφαλαίου[35]. Από τη διάταξη περί παραπομπής είναι προφανές ότι η αμοιβή του αποκτώντος συνίσταται στη διαφορά μεταξύ της εκτιμώμενης αξίας των απαιτήσεων, η οποία, κατά τα φαινόμενα, αντιστοιχεί στην ονομαστική τους αξία, και του ποσού που κατέβαλε προκαταβολικώς ο αποκτών στον μεταβιβάζοντα.

53. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι η νομολογία δεν διευκρινίζει εάν η επίμαχη αντιπαροχή πρέπει να εξεταστεί από τη σκοπιά του μεταβιβάζοντος, του αποκτώντος ή αμφοτέρων. Για παράδειγμα, μολονότι ο μεταβιβάζων ενδέχεται να επιδιώκει να μειώσει την έκθεσή του σε κίνδυνο, να διαφοροποιήσει το χαρτοφυλάκιο των δανείων του και/ή να απελευθερώσει τις κεφαλαιακές του ανάγκες, ο σκοπός του αποκτώντος ενδέχεται να συνίσταται στην απόκτηση των προϊόντων είσπραξης από τις κύριες οφειλές χωρίς να είναι ο ίδιος ο πραγματικός δανειστής των εν λόγω οφειλών και χωρίς να έχει οποιαδήποτε σχέση με συγκεκριμένους βασικούς οφειλέτες, αποφεύγοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τη διαχείριση της εκτέλεσης της δανειακής σύμβασης.

54. Κατά τη γνώμη μου, αφ' ης στιγμής το γράμμα του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/112 υποδηλώνει ότι πρέπει να αποδίδεται έμφαση στη φύση της πράξης[36], η οικονομική και η εμπορική πραγματικότητα είναι αυτές που αποτελούν τα θεμελιώδη κριτήρια για την εφαρμογή του κοινού συστήματος ΦΠΑ[37]. Ως εκ τούτου, προκειμένου μια παροχή υπηρεσίας, όπως αυτή που παρέχεται από τον αποκτώντα, να θεωρηθεί ότι συνιστά χορήγηση «πίστωσης», η οποία απαλλάσσεται δυνάμει της εν λόγω διάταξης, η παροχή αυτή πρέπει να αποτελεί διακριτό σύνολο, το οποίο αποσκοπεί στην πλήρωση των συγκεκριμένων και ουσιωδών

[35] Βλ. σημεία 48 έως 50 των παρουσών προτάσεων.

[36] Βλ., κατ' αναλογία, τις αποφάσεις που μνημονεύει ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar στις προτάσεις του στην υπόθεση Volkswagen (C-153/17, EU:C:2018:305, σημεία 68 έως 74).

[37] Πρβλ. απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2018, MEO – Serviços de Comunicações e Multimedia (C-295/17, EU:C:2018:942, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

λειτουργιών μιας τέτοιας πράξης [38]. Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του *τόσο* τον οικονομικό σκοπό της εν λόγω πράξης *όσο* και το συμφέρον των αποδεκτών των παρεχόμενων υπηρεσιών [39].

55. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η παρεχόμενη από τον αποκτώντα υπηρεσία έχει διττό οικονομικό σκοπό, ο οποίος συνίσταται, αφενός, στη χρηματοδότηση των αρχικών δανείων και, αφετέρου, στη μεταφορά του πιστωτικού κινδύνου.

3) Η χρηματοδότηση των αρχικών δανείων

56. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η επίμαχη πράξη έχει ως στόχο τη χρηματοδότηση των αρχικών δανείων [40]. Κατά τη γνώμη μου, η φράση «χορήγηση […] πιστώσεων» κατά την έννοια του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112 είναι αρκούντως ευρεία ώστε να συμπεριλαμβάνει την καταβολή που πραγματοποιείται από τον μεταβιβάζοντα στον αποκτώντα, εφόσον η καταβολή αυτή συνιστά την αμοιβή που καταβάλλεται ως αντάλλαγμα για τη χορήγηση κεφαλαίου. Εξάλλου, το ζήτημα εάν η καταβολή αυτή συνίσταται σε καταβολή τόκων ή σε άλλου είδους αντιπαροχή ουδεμία επιρροή ασκεί στη σχετική εκτίμηση. Εκτιμώ ως σημαντικό το γεγονός ότι η διάταξη περί παραπομπής αναφέρει ότι, κατ' αρχήν, το ποσό που κατέβαλε ο αποκτών είναι μικρότερο από αυτό που θα λάβει μέσω των συνακόλουθων μεταβιβάσεων των προϊόντων είσπραξης που θα πραγματοποιήσει ο μεταβιβάζων. Υπό την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, φαίνεται ότι η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών αποτελεί, πράγματι, την αμοιβή του αποκτώντος για τη διάθεση του κεφαλαίου του στον μεταβιβάζοντα και, συνεπώς, μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά «χορήγηση» της «πίστωσης» όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο. Ωστόσο, εάν γίνει δεκτό ότι η αμοιβή αυτή περιλαμβάνει επίσης την υπηρεσία που συνίσταται στην ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου ορισμένων ειδών έκθεσης, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο αντικειμενικός σκοπός της συγκεκριμένης πράξης είναι ευρύτερος από τη χρηματοδότηση απλώς του μεταβιβάζοντος.

4) Η μετάθεση του κινδύνου όσον αφορά το υποκείμενο δάνειο

57. Από τη σκοπιά του μεταβιβάζοντος, στον οποίον παρέχονται οι υπηρεσίες και του οποίου τα συμφέροντα αποτελούν θεμελιώδες κριτήριο [41], η επίμαχη πράξη συνιστά το μέσο για τη μεταφορά του πιστωτικού κινδύνου που συνδέεται με το υποκείμενο δάνειο ή το χαρτοφυλάκιο δανείων στον αποκτώντα.

58. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι η σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων λειτουργεί ως μηχανισμός μεταφοράς του πιστωτικού κινδύνου από τον μεταβιβάζοντα στον αποκτώντα, καθόσον ο τελευταίος αναλαμβάνει την υποχρέωση να φέρει τον κίνδυνο της πιθανής ζημίας του μεταβιβάζοντος όσον αφορά τα αρχικά δάνεια [42]. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι ο κύριος σκοπός της επίμαχης πράξης είναι η μεταφορά του κινδύνου που συνδέεται με τα αρχικά δάνεια [43]. Συναφώς, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, σε αντάλλαγμα της προκαταβολικής πληρωμής από τον αποκτώντα, ο μεταβιβάζων αναλαμβάνει την

[38] Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, FRANCK (C-801/19, EU:C:2020:1049, σκέψη 45).

[39] Πρβλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 2016, Stock '94 (C-208/15, EU:C:2016:936, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[40] Πρέπει να επισημανθεί ότι από το υλικό που τέθηκε στη διάθεση του Δικαστηρίου δεν προκύπτει με σαφήνεια εάν τα αρχικά δάνεια είναι μελλοντικά ή ενεστώτα. Το ερώτημα αυτό δεν απαντήθηκε ούτε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

[41] Βλ. σημείο 54 των παρουσών προτάσεων.

[42] Βλ. άρθρο 183, παράγραφος 4, του νόμου περί κεφαλαίων επενδύσεων.

[43] Ορισμένες από τις μεθόδους μεταβίβασης δανείων είναι η ανανέωση της οφειλής, η εκχώρηση του δανείου και η εκχώρηση ή η μερική εκχώρηση απαιτήσεων, οι οποίες μπορούν είτε να χρηματοδοτούνται είτε να μη χρηματοδοτούνται.

υποχρέωση μεταβίβασης των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων στον αποκτώντα, ο οποίος, εν τέλει, θα υποστεί *το σύνολο* της ζημίας σε περίπτωση μη πληρωμής[44]. Αφ' ης στιγμής τα αρχικά δάνεια δεν πωλούνται και εξακολουθούν να παραμένουν στον ισολογισμό του μεταβιβάζοντος θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι, από τη σκοπιά του μεταβιβάζοντος, ο σκοπός της επίμαχης σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων είναι κυρίως η διαχείριση του πιστωτικού και κεφαλαιακού κινδύνου. Γενικώς, είναι ευρέως αποδεκτό ότι η τιτλοποίηση, προς την οποία προσομοιάζει η πράξη μερικής εκχώρησης απαιτήσεων, συνιστά, μαζί με τις πωλήσεις δανείων ή την αντασφάλιση, έναν μηχανισμό διαχείρισης κινδύνων[45].

59. Στην υπό κρίση υπόθεση, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της επίμαχης πράξης, εάν μπορεί να θεωρηθεί ότι η διαχείριση των κινδύνων συνιστά ουσιώδες στοιχείο των παρεχόμενων από τον αποκτώντα υπηρεσιών.

60. Συναφώς, φρονώ ότι είναι σημαντικό το γεγονός ότι οι εκ μέρους του μεταβιβάζοντος καταβολές δυνάμει της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων εξαρτώνται από την εκτέλεση της δανειακής σύμβασης από τον κύριο οφειλέτη. Εάν ο τελευταίος καταστεί αφερέγγυος, ο πρώτος δεν μπορεί να προβεί σε οποιαδήποτε καταβολή στον αποκτώντα, ο οποίος, με τη σειρά του, δεν θα λάβει τα συμφωνηθέντα κατά τη σύναψη της σύμβασης ποσά. Συναφώς, δύο είναι τα στοιχεία τα οποία διακρίνουν την επίμαχη πράξη από μια «παραδοσιακή» σύμβαση πίστωσης. Πρώτον, η απουσία αξίωσης του αποκτώντος έναντι του κύριου οφειλέτη, η οποία αποτελεί χαρακτηριστικό του τριγωνικού χαρακτήρα της επίμαχης πράξης, καθόσον ο αποκτών ουδεμία δυνατότητα έχει να επιδιώξει την αποπληρωμή του δανείου που καθίσταται ληξιπρόθεσμο. Δεύτερον, στο πλαίσιο των «παραδοσιακών» συμβάσεων πίστωσης, ο οφειλέτης είθισται να παρέχει εγγυήσεις και εξασφαλίσεις. Γενικώς, οι αποφάσεις δανεισμού των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τείνουν να βασίζονται στο ύψος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων[46]. Ωστόσο, στην επίμαχη πράξη δεν υπάρχει καμία εγγύηση για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου οικονομικής ζημίας του αποκτώντος στην περίπτωση που καταστεί αφερέγγυος ο κύριος οφειλέτης[47].

61. Λαμβανομένου υπόψη του διττού σκοπού της επίμαχης πράξης και των κύριων χαρακτηριστικών της, είμαι της γνώμης ότι η επίμαχη πράξη μερικής εκχώρησης απαιτήσεων πρέπει να διακρίνεται από την επίμαχη στην απόφαση FRANCK πράξη[48]. Η πράξη εκείνη αφορούσε μια εμπορική εταιρία της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στη μεταποίηση τσαγιού και καφέ και η οποία διέθεσε χρηματικά ποσά σε αλυσίδα λιανικών πωλήσεων, μέσω ταυτόχρονης συνάψεως τριών ειδών συμβάσεων. Δεδομένου ότι ο οικονομικός σκοπός της συγκεκριμένης πράξης συνίστατο στην κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών της αλυσίδας λιανικών πωλήσεων[49], το Δικαστήριο έκρινε ότι, υπό την επιφύλαξη επαλήθευσης από το εθνικό

[44] Η μεταβίβαση αυτή πραγματοποιείται στο μέτρο που το άρθρο 183, παράγραφος 4, του νόμου περί επενδυτικών ταμείων προβλέπει την υποχρέωση καταβολής στον αποκτώντα όλων των προϊόντων είσπραξης των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων, των κυρίων κεφαλαίων των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων και των ποσών που προκύπτουν από τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων που συνδέονται με τις τιτλοποιούμενες απαιτήσεις.

[45] ΟΟΣΑ, «*Facilitating Access to Finance – Discussion Paper on Credit Guarantee Schemes*», OECD Publishing, 2010.

[46] Όπ.π.

[47] Υπέρ αυτής της εκτίμησης συνηγορεί ο ορισμός της «σύμβασης πίστωσης» κατά το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας (ΕΕ) 2021/2167 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2021, για τους διαχειριστές πιστώσεων και τους αγοραστές πιστώσεων και την τροποποίηση των οδηγιών 2008/48/ΕΚ και 2014/17/ΕΕ (ΕΕ 2021, L 438, σ.1), σύμφωνα με τον οποίο πρόκειται για μια «σύμβαση, όπως εκδόθηκε αρχικά, τροποποιήθηκε ή αντικαταστάθηκε, δυνάμει της οποίας πιστωτικό ίδρυμα χορηγεί πίστωση υπό μορφή προθεσμιακής καταβολής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης». Εξ αυτού συνάγεται ότι η έννοια «σύμβαση πίστωσης», η οποία ορίζεται στην ως άνω διάταξη, είναι ιδιαιτέρως ευρεία. Ο ορισμός αυτός δύναται, κατά τη γνώμη μου, να καλύψει μια σύμβαση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία προβλέπει τη χορήγηση κεφαλαίου με αντάλλαγμα την καταβολή των δόσεων αποπληρωμής. Ωστόσο, και σε αυτή την περίπτωση, δεν περιλαμβάνει το στοιχείο μεταφοράς του κινδύνου το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της επίμαχης σύμβασης μερικής εκχώρησης.

[48] Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020 (C-801/19, EU:C:2020:1049).

[49] Σκέψη 28 της απόφασης FRANCK.

δικαστήριο, η κύρια παροχή αφορούσε τη διάθεση στην αλυσίδα λιανικών πωλήσεων των ποσών που η εμπορική εταιρία είχε λάβει από μια εταιρία factoring. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι λοιπές υπηρεσίες που παρείχε η εταιρία σε εκτέλεση των τριών ειδών συμβάσεων στις οποίες ήταν συμβαλλόμενο μέρος έπρεπε να θεωρηθούν ως παρεπόμενες της κύριας παροχής, μη έχουσες σκοπό ανεξάρτητο από εκείνον της κύριας παροχής. Είναι σαφές ότι η επίμαχη στην υπόθεση FRANCK πράξη, σε αντίθεση με την επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση πράξη, δεν αφορούσε τη μεταφορά του κινδύνου, ενδέχετο όμως να συνιστούσε, υπό την επιφύλαξη επαλήθευσης από τον εθνικό δικαστή, «χορήγηση […] πίστωσης» κατά την έννοια του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112.

5) Ενδιάμεσο συμπέρασμα

62. Ο διττός σκοπός της επίμαχης πράξης –η χρηματοδότηση του βασικού δανείου και η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου από τον μεταβιβάζοντα– αποτελούν αδιαίρετες υπηρεσίες και, υπό την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, καμία εξ αυτών δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί κύρια ή παρεπόμενη υπηρεσία. Μολονότι αμφότερες οι εν λόγω υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν χωριστά, είναι σαφές ότι δυνάμει της επίμαχης σύμβασης μερικής εκχώρησης η πληρωμή του ποσού προκαταβολικώς συνιστά την αντιπαροχή για τη λήψη των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων, τα οποία ακολούθως μεταφέρονται από τον μεταβιβάζοντα στον αποκτώντα. Ο μεταβιβάζων μπορεί επίσης να αναλάβει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τα εν λόγω προϊόντα είσπραξης ως αντάλλαγμα για τον κίνδυνο που έχει μεταφερθεί στον αποκτώντα. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων, δεδομένου ότι λειτουργεί τόσο ως μέσο χρηματοδότησης όσο και ως μέθοδος μεταφοράς του κινδύνου όσον αφορά τα αρχικά δάνεια, μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνον ως σύνολο [50].

63. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι, μολονότι η υπηρεσία που συνίσταται στη χρηματοδότηση των δανείων μπορεί να εμπίπτει στο γράμμα της «χορήγησης […] πιστώσεων» και, κατά συνέπεια, στην απαλλαγή που προβλέπεται από το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112, εντούτοις, δεν ισχύει το ίδιο όσον αφορά την παρεχόμενη από τον αποκτώντα υπηρεσία που συνίσταται στην ανάληψη του κινδύνου σε περίπτωση αφερεγγυότητας του κύριου οφειλέτη. Παρά ταύτα, δεδομένου ότι από κανένα στοιχείο του γράμματος του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112 δεν μπορεί να συναχθεί εάν η υπηρεσία που συνίσταται στην ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου ο οποίος μεταφέρεται από τον μεταβιβάζοντα στον αποκτώντα συνιστά χορήγηση «πίστωσης», το ζήτημα αυτό θα πρέπει να αποσαφηνιστεί σε συνάρτηση με την όλη οικονομία και του σκοπούς της εν λόγω διάταξης.

β) Συστηματική ερμηνεία

1) Η οικονομία του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112

64. Από συστηματικής άποψης, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 παραπέμπει σε διάφορες χρηματοοικονομικές και τραπεζικές πράξεις και συναλλαγές σχετικά με τις πιστώσεις, τα αξιόγραφα και τους τίτλους, οι οποίες, ενδεχομένως, παρέχουν ορισμένες διευκρινίσεις όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίον πρέπει να ερμηνευθεί η φράση «χορήγηση […] πιστώσεων» κατά την έννοια του στοιχείου β′ της εν λόγω διάταξης. Ειδικότερα, ενώ το στοιχείο δ′ της συγκεκριμένης παραγράφου αναφέρεται στις «πράξεις,

[50] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, σκέψη 43).

περιλαμβανομένης της διαπραγμάτευσης, οι οποίες αφορούν καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, πληρωμές, μεταφορές χρημάτων, απαιτήσεις, επιταγές και λοιπά αξιόγραφα […]», το στοιχείο στ′ μνημονεύει τις «πράξεις […] οι οποίες αφορούν […] ομολογίες και λοιπούς τίτλους». Κατά τη γνώμη μου, τα στοιχεία α′, γ′ και ε′, της παραγράφου αυτής μπορούν να αποκλειστούν από την παρούσα ανάλυση καθόσον αφορούν τομείς, πράξεις ή πρόσωπα τα οποία ουδόλως επηρεάζουν τον χαρακτηρισμό της επίμαχης πράξης.

65. Κατόπιν ανάλυσης του πεδίου εφαρμογής των στοιχείων β′, δ′ και στ′, του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112, έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα πεδία εφαρμογής και οι σκοποί τους είναι κάπως διαφορετικά [51].

66. Πρώτον, όσον αφορά τη «χορήγηση […] πιστώσεων» κατά την έννοια του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112, όπως έχω παρατηρήσει, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι αυτή συνίσταται στη διάθεση ενός ποσού κεφαλαίου, το οποίο αμείβεται δεόντως με την καταβολή τόκων ή με ετεροχρονισμένη καταβολή του τιμήματος για την αγορά αγαθού έναντι καταβολής τόκων ως δέουσας αμοιβής για την πίστωση αυτή [52].

67. Δεύτερον, όσον αφορά τις πράξεις που απαριθμούνται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2006/112, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι πράξεις σχετικά με «καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, πληρωμές, μεταφορές και εμβάσματα, απαιτήσεις, επιταγές και λοιπά αξιόγραφα» εμπίπτουν στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων και αφορούν, ιδίως, μέσα πληρωμής ο τρόπος λειτουργίας των οποίων συνεπάγεται τη μεταφορά χρημάτων [53]. Σε μια πρόσφατη απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι γραμμάτια εις διαταγήν εκδοθέντα από εταιρία πρέπει να λογίζονται ως «αξιόγραφα» κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης, στον βαθμό που ενσωματώνουν την υποχρέωση της εν λόγω εταιρίας, ως εκδότριας, να καταβάλει το αναγραφόμενο ποσό στον κάτοχο κατά τη λήξη τους [54].

68. Τρίτον, όσον αφορά την απαλλαγή που προβλέπεται από το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, της οδηγίας 2006/112, αρκεί να υπομνησθεί ότι η τελευταία αυτή διάταξη καταλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πράξεις οι οποίες αφορούν «μετοχές και μερίδια εταιρειών ή ενώσεων, ομολογίες και λοιπούς τίτλους». Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι τίτλοι παρέχουν δικαιώματα ιδιοκτησίας επί νομικών προσώπων και ότι πρέπει να θεωρηθεί ότι οι «λοιποί τίτλοι» έχουν φύση αντίστοιχη με εκείνη των τίτλων που απαριθμούνται ονομαστικά στη διάταξη αυτή [55]. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι πράξεις οι οποίες αφορούν μετοχές και λοιπούς τίτλους είναι οι πράξεις που διενεργούνται στην αγορά των κινητών αξιών και ότι το εμπόριο αξιογράφων περιλαμβάνει τις πράξεις που μεταβάλλουν τη νομική και οικονομική κατάσταση μεταξύ των συμβαλλομένων [56]. Κατά συνέπεια, η φράση «πράξεις […] οι οποίες αφορούν […] λοιπούς

[51] Οι διαφορές μπορούν να εντοπιστούν στο γράμμα των εν λόγω στοιχείων. Ενώ το στοιχείο β′ αφορά τη «χορήγηση […] πιστώσεων», το στοιχείο δ′ παραπέμπει σε πράξεις οι οποίες «αφορούν» ορισμένες τραπεζικές εργασίες και το στοιχείο στ′ περιλαμβάνει πράξεις «οι οποίες αφορούν» ορισμένα δικαιώματα και τίτλους [βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Aspiro (C-40/15, EU:C:2015:850, σημείο 26)· βλ., επίσης, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016 (C-40/15, EU:C:2016:172, σκέψη 29)].

[52] Σημείο 48 των παρουσών προτάσεων.

[53] Πρβλ. αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 2014, Granton Advertising (C-461/12, EU:C:2014:1745, σκέψεις 36 έως 38), της 22ας Οκτωβρίου 2015, Hedqvist (C-264/14, EU:C:2015:718, σκέψη 40), και της 26ης Μαΐου 2016, Bookit (C-607/14, EU:C:2016:355, σκέψη 40).

[54] Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, FRANCK (C-801/19, EU:C:2020:1049, σκέψη 42).

[55] Απόφαση της 12ης Ιουνίου 2014, Granton Advertising (C-461/12, EU:C:2014:1745, σκέψη 27).

[56] Πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 1997, SDC (C-2/95, EU:C:1997:278, σκέψεις 72 και 73).

τίτλους» παραπέμπει σε πράξεις από τις οποίες είναι δυνατόν να δημιουργηθούν, να μεταβληθούν ή να διευρυνθούν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων από τους τίτλους [57].

69. Κατά τη γνώμη μου, από την όλη οικονομία των προαναφερθέντων στοιχείων του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 συνάγεται ότι το στοιχείο δ′, της εν λόγω διάταξης αφορά τις καταθέσεις και τα αξιόγραφα [58], ενώ το στοιχείο στ′ καλύπτει, μεταξύ άλλων, τις επενδύσεις [59] και τις σχετικές με τίτλους πράξεις, οι οποίες ενδέχεται να συνεπάγονται μεταφορά του κινδύνου, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης. Κατ' αντιδιαστολή, το στοιχείο β′ καλύπτει πιο παραδοσιακές πιστωτικές εργασίες οι οποίες συνίστανται στη διάθεση κεφαλαίου έναντι αμοιβής. Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι οι πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112 ενδέχεται μεν να καλύπτουν ορισμένα είδη πιστωτικών πράξεων, πλην όμως δεν περιλαμβάνουν πράξεις οι οποίες προϋποθέτουν τη μεταβίβαση του πιστωτικού κινδύνου, η οποία, κατά τα φαινόμενα, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της επίμαχης συναλλαγής.

70. Συναφώς, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, αφού λάβει υπόψη του το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης, να κρίνει τον τρόπο με τον οποίον είναι δομημένη η πράξη μερικής εκχώρησης απαιτήσεων και, ιδίως, εάν το υποκείμενο χαρτοφυλάκιο οφειλών είναι επιμερισμένο σε τμήματα τιτλοποίησης ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου που αναμένεται να περιέχουν τα δάνεια [60]. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι μετέχοντες στη διαδικασία δεν απέκλεισαν το ενδεχόμενο ύπαρξης ενός τέτοιου επιμερισμού, στην περίπτωση δε αυτή τα ποσά της προκαταβολής και/ή των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων εξαρτώνται από την ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων και του βαθμού έκθεσης του πιστωτικού κινδύνου που μεταφέρεται στον αποκτώντα [61].

71. Όπως έχω επισημάνει στα σημεία 55 έως 57 των παρουσών προτάσεων, φαίνεται, υπό την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, ότι οι παρεχόμενες από τον αποκτώντα υπηρεσίες δυνάμει της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων συνίστανται σε δύο αλληλένδετα μεταξύ τους στοιχεία ίδιας βαρύτητας, δηλαδή, στη χρηματοδότηση των αρχικών δανείων και στη μεταφορά, στον αποκτώντα, του πιστωτικού κινδύνου που συνδέεται με τα αρχικά δάνεια. Λαμβανομένης υπόψη της γενικής οικονομίας του άρθρου 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112 και του στοιχείου της μεταφοράς του κινδύνου, ο οποίος εξομοιώνει την οικεία πράξη με πράξη τιτλοποίησης, φρονώ ότι η επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης δεν εμπίπτει στην έννοια της «χορήγησης […] πιστώσεων» κατά την έννοια του στοιχείου β′ της εν λόγω παραγράφου. Σε διαφορετική περίπτωση, θα υπήρχαν αμφιβολίες όσον αφορά το πνεύμα του στοιχείου στ′ της εν λόγω διάταξης, καθόσον όλες οι απαριθμούμενες εκεί πράξεις προϋποθέτουν κάποιου είδους χρηματοδότηση. Κατά τη γνώμη μου, το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται και από τη διακειμενική ερμηνεία των λοιπών νομικών πράξεων της Ένωσης σχετικά με την τιτλοποίηση.

[57] Αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 2001, CSC Financial Services (C-235/00, EU:C:2001:696, σκέψη 33), της 29ης Οκτωβρίου 2009, AB SKF (C-29/08, EU:C:2009:665, σκέψη 48), και της 5ης Ιουλίου 2012, DTZ Zadelhoff (C-259/11, EU:C:2012:423, σκέψη 23).

[58] Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, FRANCK (C-801/19, EU:C:2020:1049).

[59] Απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 1997, Harnas & Helm (C-80/95, EU:C:1997:56, σκέψεις 16 και 18).

[60] Τμήμα τιτλοποίησης είναι το μερίδιο ενός δομημένου χρηματοπιστωτικού προϊόντος με συγκεκριμένους κινδύνους, αποδόσεις και/η ημερομηνία λήξης. Ενδέχεται να υπάρχει ιεράρχηση των απαιτήσεων η οποία συνδέεται με κάθε τμήμα τιτλοποίησης.

[61] Για παράδειγμα, όταν ένας μεταβιβάζων αποκτά πιστωτική προστασία για τη «μελλοντική δόση» (το αποκαλούμενο «τμήμα πρωτεύουσας ζημίας», το οποίο ανήκει στην κατηγορία υψηλού κινδύνου και απόδοσης), η τιτλοποίηση αυτή δεν αποσκοπεί στη δημιουργία ρευστότητας αλλά στη μείωση των κεφαλαιακών αναγκών για τη μεταβιβάζουσα τράπεζα με αντάλλαγμα τη μεταφορά του κινδύνου στους επενδυτές.

2) Η σχέση μεταξύ του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/112 και του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την τιτλοποίηση

72. Στα χρηματοοικονομικά, η τιτλοποίηση είναι μια τεχνική η οποία επιτρέπει τη μετατροπή δανείων σε διαπραγματεύσιμα χρεόγραφα και την πώληση των τίτλων αυτών σε επενδυτές[62]. Κατά το δίκαιο σχετικά με την τιτλοποίηση, υπάρχει μια διάκριση μεταξύ της τιτλοποίησης μέσω «πραγματικής πώλησης» (παραδοσιακής) και της σύνθετης τιτλοποίησης. Η σύνθετη τιτλοποίηση, σε αντίθεση με την τιτλοποίηση μέσω πραγματικής πώλησης, αφορά δάνεια τα οποία δεν πωλούνται από την τράπεζα αλλά παραμένουν εγγεγραμμένα στον ισολογισμό του μεταβιβάζοντος τραπεζικού ιδρύματος[63]. Ο πιστωτικός κίνδυνος που συνδέεται με τα δάνεια αυτά μεταφέρεται στο ταμείο επενδύσεων. Σύνθετη τιτλοποίηση υπάρχει όταν «η μεταφορά κινδύνου επιτυγχάνεται με τη χρήση πιστωτικών παράγωγων μέσων ή εγγυήσεων και τα τιτλοποιούμενα ανοίγματα εξακολουθούν να αποτελούν ανοίγματα του μεταβιβάζοντος ιδρύματος»[64]. Η πράξη που προβλέπεται από την επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά χρηματοδοτούμενης σύνθετης τιτλοποίησης[65] ή φαίνεται να ταυτίζεται εννοιολογικά προς μια τέτοιου είδους τιτλοποίηση.

73. Στο δίκαιο της Ένωσης, ο κανονισμός (ΕΕ) 2017/2402[66] θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο για την τιτλοποίηση. Σκοπός του είναι η δημιουργία απλών, διαφανών και τυποποιημένων τιτλοποιήσεων (στο εξής: πλαίσιο STS) προκειμένου να καταστεί πιο προσβάσιμη η πίστωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να προστατευθούν οι επενδυτές. Η προαναφερθείσα διάκριση μεταξύ των δύο ειδών τιτλοποίησης είναι παρούσα στον κανονισμό αυτό. Η σύνθετη τιτλοποίηση ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 10, του εν λόγω κανονισμού ως η τιτλοποίηση κατά την οποία η μεταφορά κινδύνου επιτυγχάνεται με τη χρήση πιστωτικών παράγωγων μέσων ή εγγυήσεων και τα τιτλοποιούμενα ανοίγματα εξακολουθούν να αποτελούν ανοίγματα της μεταβιβάζουσας οντότητας. Ωστόσο, αρχικώς, η τιτλοποίηση αυτή είχε εξαιρεθεί από το πλαίσιο STS[67].

74. Στις 31 Μαρτίου 2021 ο κανονισμός 2017/2402 τροποποιήθηκε[68] προκειμένου να συμπεριληφθούν στο πλαίσιο STS ορισμένα είδη σύνθετης τιτλοποίησης προκειμένου να αυξηθεί η ρευστότητα και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση στο πλαίσιο της κρίσης της COVID-19. Με τη θέσπιση του κανονισμού 2021/557, ο νομοθέτης της Ένωσης αναγνώρισε τις

62 Βλ., για παράδειγμα, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-markets/securities-markets/securitisation. Για τον νομικό ορισμό του όρου «τιτλοποίηση» σε επίπεδο Ένωσης, βλ. άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 61, του κανονισμού (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ 2013, L 176, σ. 1).

63 Η διάταξη περί παραπομπής ορίζει την επίμαχη πράξη ως «σύνθετη τιτλοποίηση», ενώ, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επέστησε την προσοχή στο γεγονός ότι, σε αντίθεση με την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξη, η τιτλοποίηση αυτή, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο της Ένωσης, δεν συνεπάγεται τη χορήγηση χρηματοδότησης εκ μέρους του επενδυτή.

64 Άρθρο 242, παράγραφος 11, του κανονισμού 575/2013.

65 Η σύνθετη τιτλοποίηση μπορεί είτε να χρηματοδοτείται είτε όχι (βλ., π.χ., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/583848/EPRS_BRI%282016 %29583848_EN.pdf).

66 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με τη θέσπιση γενικού πλαισίου για την τιτλοποίηση και σχετικά με τη δημιουργία ειδικού πλαισίου για απλή, διαφανή και τυποποιημένη τιτλοποίηση και σχετικά με την τροποποίηση των οδηγιών 2009/65/ΕΚ, 2009/138/ΕΚ και 2011/61/ΕΕ και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1060/2009 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ 2017, L 347, σ. 35).

67 Πρβλ. αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού 2017/2402.

68 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/557 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2021, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2017/2402 σχετικά με τη θέσπιση γενικού πλαισίου για την τιτλοποίηση και σχετικά με τη δημιουργία ειδικού πλαισίου για απλή, διαφανή και τυποποιημένη τιτλοποίηση ώστε να διευκολυνθεί η ανάκαμψη από την κρίση της COVID-19 (ΕΕ 2021, L 116, σ. 1).

σύνθετες πράξεις ισολογισμού –μια κατηγορία συναλλαγών στην οποία φαίνεται ότι εμπίπτει η επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων ή προς τις οποίες φαίνεται να προσομοιάζει αυτή εννοιολογικά [69].

75. Είναι αληθές ότι οι νέες διατάξεις έχουν τεθεί σε εφαρμογή μόλις από τις 9 Απριλίου 2021, ενώ η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης φορολογική απόφαση εκδόθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 2015, ήτοι μια χρονική περίοδο κατά την οποία οι σύνθετες τιτλοποιήσεις δεν καλύπτονταν από ειδικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Ωστόσο, οι διατάξεις του κανονισμού 2021/557 παρέχουν, ενδεχομένως, ορισμένες ενδείξεις των χαρακτηριστικών των σύνθετων τιτλοποιήσεων και διευκρινίζουν πώς πρέπει να χαρακτηριστεί η σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης για τις τιτλοποιήσεις.

76. Συναφώς, είναι ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι η αιτιολογική σκέψη 11 του εν λόγω κανονισμού, η οποία αφορά τις σύνθετες τιτλοποιήσεις, διευκρινίζει τον προαναφερθέντα διττό σκοπό της πράξης, υπογραμμίζοντας ότι ο επενδυτής πωλεί προστασία, ενώ ο μεταβιβάζων αγοράζει πιστωτική προστασία από τον επενδυτή και δεσμεύεται να καταβάλει ασφάλιστρο πιστωτικής προστασίας, από το οποίο προκύπτει η απόδοση των επενδυτών. Η αιτιολογική σκέψη 13 του κανονισμού 2021/557 διευκρινίζει ότι «στις σύνθετες τιτλοποιήσεις η μεταφορά του κινδύνου επιτυγχάνεται μέσω συμφωνίας πιστωτικής προστασίας και όχι μέσω πώλησης των υποκείμενων στοιχείων ενεργητικού». Όπως υποστήριξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Επιτροπή, είναι αληθές ότι, σε αντίθεση με τη σύνθετη τιτλοποίηση που προβλέπεται από τον ως άνω κανονισμό, στην επίμαχη στην κύρια δίκη πράξη, ο αποκτών προέβη σε μια αρχική πληρωμή στον μεταβιβάζοντα. Ωστόσο, το γεγονός αυτό ουδεμία επιρροή ασκεί στη σύγκριση των σκοπών των δύο πράξεων, καθόσον είναι σαφές ότι αμφότερες οι εν λόγω πράξεις αποσκοπούν στην παροχή πιστωτικής προστασίας.

77. Επιπλέον, στην αιτιολογική σκέψη 5 του κανονισμού 2021/557, ο νομοθέτης της Ένωσης επισημαίνει ότι η σύνθετη τιτλοποίηση αποτελεί έναν τρόπο να απομακρυνθούν οι κίνδυνοι και οι δανειστές να ενισχύσουν τις κεφαλαιακές τους θέσεις καθώς και να αντλήσουν νέα ίδια κεφάλαια. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η λογική η οποία συνίσταται στο να καταστούν περισσότερο διαθέσιμες οι σύνθετες τιτλοποιήσεις επιδιώκει τον ίδιο διττό σκοπό με την επίμαχη σύμβαση μερικής εκχώρησης απαιτήσεων, δηλαδή τον διττό σκοπό που αναλύεται στα σημεία 55 έως 61 των παρουσών προτάσεων.

78. Κατά συνέπεια, μολονότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης περί τιτλοποιήσεων δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεις να θεωρηθούν πράξεις ή συναλλαγές που καλύπτονται από το άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112, φαίνεται να υποδηλώνουν ότι οι πράξεις αυτές εμπίπτουν στο στοιχείο στ΄ της εν λόγω διάταξης. Για τους λόγους που ανέλυσα στα σημεία 63 έως 71 των παρουσών προτάσεων, φρονώ ότι το ένα μόνο σκέλος των επίμαχων στην κύρια δίκη πράξεων εμπίπτει στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112, ενώ το άλλο σκέλος –η μεταβίβαση του πιστωτικού κινδύνου, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά ισότιμο αλλά και ουσιώδες σκέλος της πράξης– εμπίπτει στο στοιχείο στ΄ της διάταξης αυτής. Το ζήτημα σχετικά με το εάν η τελευταία αυτή διάταξη έχει εφαρμογή στην οικεία πράξη δεν προβλήθηκε με το προδικαστικό ερώτημα και, συνεπώς, δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας.

[69] Βλ. τον ορισμό που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού 2021/557.

3. Τελολογική ερμηνεία

79. Σημείο αφετηρίας για την τελολογική ερμηνεία του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112 αποτελεί η στάθμιση της απαίτησης περί συσταλτικής ερμηνείας των απαλλαγών που προβλέπονται από το εν λόγω άρθρο[70] έναντι της ευρείας ερμηνείας που αποδίδεται στη φράση «χορήγηση […] πιστώσεων»[71]. Η τελευταία αυτή ερμηνεία είναι απόρροια του σκοπού της οδηγίας 2006/112 που συνίσταται στη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης στους υποκείμενους στον φόρο[72].

80. Οι αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 2006/112 δεν διευκρινίζουν τους λόγους που οδήγησαν τον νομοθέτη της Ένωσης στο να χορηγήσει απαλλαγή στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης πιστώσεων.

81. Όσον αφορά το άρθρο 13Β, στοιχείο δ′, της έκτης οδηγίας (νυν άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2006/112), το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο σκοπός της απαλλαγής των χρηματοοικονομικών πράξεων συνίσταται στην αντιμετώπιση των δυσκολιών που συνδέονται με τον καθορισμό της βάσης επιβολής του φόρου που απαλλάσσεται[73] και στην αποφυγή της αύξησης του κόστους των καταναλωτικών πιστώσεων[74]. Κατ' αναλογία, ο σκοπός του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112 συνίσταται στην αντιμετώπιση των δυσκολιών που συνδέονται με τον καθορισμό της βάσης επιβολής του φόρου και του ποσού που απαλλάσσεται καθώς και στη μείωση του κόστους χρηματοδότησης. Στην υπό κρίση υπόθεση, όσον αφορά το ζήτημα της μείωσης, παραμένει το ερώτημα σχετικά με το εάν η πράξη που εκτελείται δυνάμει της σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων δύναται, στην πράξη, να μειώσει το κόστος της πίστωσης που λαμβάνει ο μεταβιβάζων.

82. Πρώτον, όσον αφορά τον σκοπό που συνίσταται στις δυσκολίες καθορισμού της φορολογικής βάσης, όπως επισήμανε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η φορολογική αρχή, ουδεμία δυσκολία υπάρχει για την πραγματοποίηση αυτής της εκτίμησης, καθόσον η διαφορά μεταξύ των δύο επίμαχων ποσών –ήτοι, του ποσού που έχει προκαταβάλει ο αποκτών και των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων– μπορεί να προσδιοριστεί αντικειμενικά. Ως εκ τούτου, ο πρώτος σκοπός δεν πληρούται από την επίμαχη πράξη.

83. Δεύτερον, όσον αφορά το ζήτημα της αποτροπής αύξησης ή της μείωσης του κόστους της πίστωσης, παραμένει το ερώτημα κατά πόσον η εκτελούμενη δυνάμει της σύμβασης μερικής εκχώρησης πράξη δύναται πράγματι να μειώσει το ύψος της πίστωσης που λαμβάνει ο μεταβιβάζων. Κατά τη γνώμη μου, μολονότι η τιτλοποίηση αποτελεί μέσο το οποίο μπορεί να δημιουργήσει περισσότερες δυνατότητες χορήγησης ρευστότητας στις τράπεζες, να διαφοροποιήσουν το χαρτοφυλάκιό τους ή να τους παράσχει τη δυνατότητα να διαχειριστούν τον κίνδυνο, είναι πολύ αμφίβολο εάν όντως μειώνει το κόστος της χρηματοδότησης, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη πράξη προϋποθέτει τη μεταφορά του κινδύνου από τον μεταβιβάζοντα στον αποκτώντα. Παρά ταύτα, αυτή η μεταβίβαση του κινδύνου συνεπάγεται, κατ' αρχήν, ένα κόστος το οποίο, κατά πάσα πιθανότητα, είτε μειώνει το ποσό που καταβάλλει ο αποκτών είτε/και μειώνει το ποσό που καταβάλλεται υπό τη μορφή των προϊόντων είσπραξης από τον

[70] Βλ. σημείο 43 των παρουσών προτάσεων.

[71] Βλ. σημείο 47 των παρουσών προτάσεων. Βλ., επίσης, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, FRANCK (C-801/19, EU:C:2020:1049, σκέψη 35).

[72] Βλ., ιδίως, απόφαση της 15ης Μαΐου 2019, Vega International Car Transport and Logistic (C-235/18, EU:C:2019:412, σκέψεις 44 και 45).

[73] Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar, είναι κοινώς αποδεκτό από τη θεωρία ότι οι υπηρεσίες αυτές που αφορούν αποκλειστικά τις χρηματοοικονομικές κινήσεις είναι υπερβολικά δύσκολο να φορολογηθούν λόγω της δυσκολίας προσδιορισμού της βάσεως επιβολής του φόρου [βλ. προτάσεις στην υπόθεση Volkswagen (C-153/17, EU:C:2018:305, σημείο 80)].

[74] Απόφαση της 19ης Απριλίου 2007, Velvet & Steel Immobilien (C-455/05, EU:C:2007:232, σκέψη 24).

μεταβιβάζοντα. Πάντως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά προκειμένου να διακριβώσει εάν με την επίμαχη πράξη μειώνεται πράγματι το κόστος χρηματοδότησης και εάν επιτυγχάνεται ο επιδιωκόμενος από το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112 σκοπός.

84. Εν κατακλείδι, φρονώ ότι πράξεις όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι σαφές ότι δεν εμπίπτουν στις απαλλασσόμενες από τον ΦΠΑ χρηματοοικονομικές πράξεις σχετικά με τη χορήγηση «πίστωσης» που καθορίζονται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112. Είναι, ωστόσο, πιθανό η συγκεκριμένη πράξη να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής άλλων διατάξεων, όπως το στοιχείο στ′ της εν λόγω παραγράφου, λαμβανομένου υπόψη του ουσιώδους στοιχείου της διαχείρισης κινδύνου που παρέχει ο αποκτών.

V. Πρόταση

85. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που του υπέβαλε το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Πολωνία) ως εξής:

Το άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, έχει την έννοια ότι η απαλλαγή που θεσπίζει για πράξεις οι οποίες αφορούν τη χορήγηση και τη διαπραγμάτευση πιστώσεων καθώς και τη διαχείριση πιστώσεων δεν έχει εφαρμογή στις υπηρεσίες που παρέχονται δυνάμει της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβασης μερικής εκχώρησης απαιτήσεων, στο πλαίσιο της οποίας ο αποκτών ανέλαβε την υποχρέωση να προκαταβάλει στον μεταβιβάζοντα ένα ποσό έναντι της λήψης, καθ' όλη τη διάρκεια της εν λόγω σύμβασης, των προϊόντων είσπραξης των απαιτήσεων του κύριου δανείου που είχε χορηγηθεί στον κύριο οφειλέτη, καθόσον το στοιχείο β′ δεν καλύπτει τον πιστωτικό κίνδυνο που μεταφέρεται από τον μεταβιβάζοντα στον αποκτώντα, ο οποίος, υπό την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της εν λόγω πράξης.